अप्रभूति Tatpur. f. (-तिः) Want of effort, little effort; e. g. *Rigv.*: **अप्रभूती वरुणो निरपः सृजत्**; (*Sáyaṅa*: **अप्रभूती = अप्रभूत्या अल्पेनैव यत्नेन**). E. **अ** neg. and **प्रभूति**.

अप्रमत्त Tatpur. m.f.n. (-त्तः-त्ता-त्तम्) Attentive, assiduous, vigilant; e. g. in *Yájnav.*: **अप्रमत्तश्चरेन्नैवं सायाह्ने नाभिलक्षितः** (*Vijnáneśwara*: **अप्रमत्तो वाक्चक्षुरादिचापलरहितः**); or in the *Bhágav. Pur.*: **किं नु बालेषु शूरेण कलिनाधीरभीरुणा। अप्रमत्तः प्रमत्तेषु यो वृको नृषु वर्तते**; or **अप्रमत्ता शुचिः स्निग्धा पतिं त्वपतितं भजेत्** (*Śrídharasw.*: = **अवहितः** or **अवहिता**); or in the *Śántiparv.*: **अप्रमत्तो भवेद्राजा छिद्रदर्शी परात्मनोः**; or in the *Katha-Upan.*: **अप्रमत्तस्तदा भवति योगो हि प्रभवाप्ययौ**; or in an instance of the *Káśiká* to *Páń.*: **आ होतोरप्रमत्तस्तिष्ठति**. E. **अ** neg. and **प्रमत्त**.

अप्रमद Bahuvr. m. f. n. (-दः-दा-दम्) Joyless, sad; e. g. in the following **यमकावली** (q. v.) of the *Bhaṭṭik.*, describing the effects of the conflagration of Lanká: **न गजा नगजा दयिता दयिता विगतं विगतं ललितं ललितम्। प्रमदाप्रमदामहता महतामरणं मरणं समयात्समयात्**; 'the excellent mountain elephants were not saved, the motion of the birds ceased, women (lit. woman) became joyless, struck (as it were) by disease (or by flight), in time there came death unto the brave, (but) not in battle'; (the commentaries divide either **प्रमदा अप्रमदा** the latter = **प्रमदरहिता हर्षशून्येत्यर्थः**, or **प्रमदा प्रमदा** the latter = **प्रगतो मदो यस्या इति प्रमदा हर्षशून्येत्यर्थः** i. e. in either case to the same effect). E. **अ** priv. and **प्रमद**.

अप्रमय Bahuvr. m. f. n. (-यः-या-यम्) (ved.) Immeasurable, infinite; an epithet of the neuter Brahman (*Śankara*: = **अप्रमेय**). E. **अ** priv. and **प्रमय**.

अप्रमा Tatpur. f. (-मा) The reverse of **प्रमा**, viz. [1] The same as **अप्रमाण** I. q. v.; e. g. in *Mádhava*'s *Jaiminiya-nyáyam.*: **सदाचारो ऽप्रमा मा वा निर्मूलत्वादमानता। अष्टकादिरिवैतस्य समूलत्वात्प्रमाणता॥ होलाकोत्सवादिसदाचारस्य मूलभूतवेदाभावादप्रामाण्यमिति चेत्॥ न** &c.; or **गुणनामत्वसंदेहादप्रमा चोदनेति चेत्। नोक्तन्यायेन संघस्य नामधेयत्वनिर्णयात्**. [2] (In the Vaiśeshika philosophy.) Knowledge which is not absolute, viz. knowledge which is either at variance with the properties of the thing supposed to be known (see **विपर्यास**), as if one believes, he knows 'Soul or Self when he attributes to it properties belonging to Body', or knowledge based on doubt (see **संशय**), as if one does not know whether 'an object is a man or a post'. E. **अ** neg. and **प्रमा**.

अप्रमाण I. Tatpur. n. (-णम्) No-authority, a rule, injunction, reasoning, saying, precedent &c. which is not binding, no standard to be guided by, irrelevancy; (comp. the similar terms **अप्रमा**, **अप्रामाण्य**, **अमा**, **अमात्व**, **अमान**, **अमानता**, also **प्रमाणाभास**); e. g. in *Mádhava*'s *Jaiminiya-nyáyam.*: **अर्थाबोधादप्रमाणं पिकालम्भनचोदना। मैवं म्लेच्छप्रसिद्ध्यापि तद्बोधादविरुद्धया**; or **अगुणत्वादनामत्वादमन्त्रत्वादनन्वये। अष्टत्वाद्यप्रमाणं चेन्नार्थवादतयान्वयात्**; or in the *Nyáya S.*: **रोधोपघातसादृश्येभ्यो व्यभिचारादनुमानमप्रमाणम्**, or in the instance s. v. **अनैकान्तिकत्व**; or *Śankara* in the comm. on the *Bṛihadár.*: **यदि तावदुपनिषदो ब्रह्मैकत्वप्रतिपत्तिप्रमां कुर्वन्ति कथमप्रमाणं भवेयुः**; or in a *Vártt.* to *Páńini*: **तद्धितार्थनिर्देशे लिङ्गवचनमप्रमाणं तस्याविवक्षितत्वात्** 'gender and number are irrelevant (i. e. not the subject of the rule) in the chapter on the derivations with taddhitas &c.' (*Kaiyyaṭa*: **अप्रमाणमिति। तद्व्याख्यात्कार्यस्य विधिनिषेधौ न भवत इत्यर्थः**); or in the *Śakunt.*: **तस्याप्रमाणं वचनं जनस्य** 'the word of such a person is no-authority, (where **अप्रमाणम्** is not to be considered as a Bahuvr.). E. **अ** neg. and **प्रमाण**.
II. Bahuvr. m. f. n. (-णः-णा-णम्) Immeasurable, immense, infinite; (the word occurs scarcely in this sense in the classical Sanskṛit; comp. the following articles). E. **अ** priv. and **प्रमाण**.

अप्रमाणशुभ Bahuvr. m. pl. (-भाः) (In Buddhistic doctrine.) The name of a class of divinities which belong to the second degree of the third dhyána or contemplation (literally, according to the Buddh. interpretation, 'of immeasurable virtue'). E. **अप्रमाण** and **शुभ**.

अप्रमाणाभ Bahuvr. m. pl. (-भाः) (In Buddhistic doctrine.) The name of a class of divinities which belong to the second degree of the second dhyána or contemplation (liter. 'of immeasurable splendour'). E. **अप्रमाण** and **आभा**.

अप्रमाद I. Tatpur. m. (-दः) [1] Attentiveness, assiduity, vigilance; e. g. *Śankara* in the comm. on the *Katha-Upan.*: **न हि बुद्ध्यादिचेष्टाभावे प्रमादसंभवो ऽस्ति। तस्मात्प्रागेव बुद्ध्यादिचेष्टोपरमादप्रमादो विधीयते**; or *Śántiparv.*: **अप्रमादश्च शौचं च राज्ञो भूतिकरं महत्**; or **अप्रमादेन शिक्षेथाः क्षमां बुद्धिं धृतिं मतिम्**. (*Kullúka* mentions it as one of the *five* kinds of **नियम** q. v., but differs in this respect from the Yoga philosophy where it does not belong to the latter notion; comp. **अप्रमादता**. In the Buddh. *Dhammapada* it is the subject of the second chapter.) [2] The former personified as a son of Dharma (righteousness) who is a son of (the masc.) Brahman, by Buddhi (intellect), a daughter of Daksha, accord. to the *Linga Puráńa*. E. **अ** neg. and **प्रमाद**.
II. Bahuvr. m. f. n. (-दः-दा-दम्) Attentive, vigilant, assiduous. Comp. **अप्रमादम्**. E. **अ** priv. and **प्रमाद**.

अप्रमादता f. (-ता) Attentiveness, vigilance, assiduity. *Yájnavalkya* calls it one of the *ten* kinds of **नियम** q. v.; but the Yoga philosophy does not mention it in the definition of this term; comp. **अप्रमाद** I. E. **अप्रमाद** II., taddh. aff. **तल्**.

अप्रमादम् Tatpur. ind. Attentively, watchfully, assiduously; e. g. *Vájas.*: **सप्त ऋषयः प्रतिहिताः शरीरे सप्त रक्षन्ति सदमप्रमादम्**. [The meaning of this word would apparently also result from the Bahuvr. **अप्रमाद** taken as a neuter in the accus., but as the latter is udátta on the last syllable, and as **अप्रमादम्** is in the Vedas udátta on the first, it seems necessary to distinguish both forms etymologically.] E. **अ** neg. and **प्रमादम्** (**मद्** with **प्र**, kṛit aff. **णमुल्**).

अप्रमादिन् Tatpur. m. f. n. (-दी-दिनी-दि) The same as **अप्रमाद** II. or **अप्रमत्त**. E. **अ** neg. and **प्रमादिन्**.

अप्रमायत् Tatpur. m.f.n. (-न्-न्ती-त्) The same as **अप्रमाद** II. or **अप्रमत्त**; e. g. *Yáska*, in explaining *Vájas.* 34. 55.: **रक्षन्ति सदमप्रमादं संवत्सरमप्रमायन्तः**. E. **अ** neg. and **प्रमायत्**.

अप्रमायुक Tatpur. m. f. n. (-कः-का-कम्) ved. (Probably.) Immense, very long (comp. **अप्रमय**); in the *Atharv.*: **भद्रं पुरुषजीवनं कृणोत्वप्रमायुकम्**. E. **अ** neg. and **प्रमायुक**.

अप्रमित Tatpur. m. f. n. (-तः-ता-तम्) [1] Not authoritatively established, unproved; e. g. *Rámakṛishńatírtha*: (the **महावाक्य** of the *Vedánta* is) **नापि राजपुरुषे राजायमितिवदौ-**